

22032 Intro, specialiserede socialområde: samarbejde

Inspirationsmateriale til undervisningen

Udviklet af:

Lise Knokgård og Annette Vestereng

Undervisere

SOSU Nord

Email: anve@SOSUnord.dk

Tlf.: 3164 7371

1. Uddannelsens sammenhæng til jobområde (FKB)

Moder-FKB:

2223 Socialpsykiatri og fysisk/psykisk handicap

Endvidere tilknyttet følgende af EPOS FKB'ere:

2885 Ældrepleje, sygepleje og sundhed i kommunalt regi

2877 Pædagogisk arbejde med børn og unge

2688 Patientrelateret service på sygehusene

2726 Arbejde på klubområdet og i kulturhuse

Arbejdsfunktioner

Arbejdsmarkedsuddannelsen er udviklet således, at deltageren erhverver sig kompetencer til at medvirke i forskellige pædagogiske indsatser og til at understøtte den enkelte borger i mestringen af eget liv. Medarbejderen forstår egen rolle og kompetence i jobbet, samt evner at samarbejde på tværs af fagligheder. Desuden har medarbejderen kendskab til dokumentationspligt og kan anvende relevante redskaber i udførelse af dokumentationspligten.

Deltagerforudsætninger

Nye medarbejdere på det specialiserede socialområde, herunder social- og sundhedsassistenter, pædagogiske assistenter, social- og sundhedshjælpere og ufaglærte medarbejdere

Relevante uddannelser at kombinere med

22040 Intro, specialiserede socialområde: funktionsneds.

22041 Intro specialiserede socialområde: sundhedsindsats

*Arbejdsmarkedsuddannelsen '22032 Intro, specialiserede socialområde: samarbejde', som behandles i dette inspirationsmateriale, anbefales at tages efter 22040 og før 22041.

2. Ideer til tilrettelæggelse

Uddannelsen er den anden af i alt tre, som kan tages enkeltvis eller sammenhængende. Der opfordres til at tage udgangspunkt i deltagernes erfaring og læringsforudsætninger, selvom de kan være meget forskellige. Deltagerne kan være faglærte, ufaglærte, have anden uddannelse eller erhvervs-erfaring, ligesom dansk kan være andetsprog.

Der kan arbejdes med en case, som introducerer alle temaer og emner, ligesom mindmap kan anvendes som metode i underviseroplæg og i gruppearbejde, således metoden er kendt på den sidste dag hvor der afholdes prøve.

Dag 1	Dag 2
Velkommen Gensidig præsentation Uddannelsens opbygning – mål, indhold inkl. Prøve Præsentation af case og fælles drøftelse Oplæg om metoder til samarbejde med borgeren på det specialiserede socialområde, pædagogiske tilgange og mestring af eget liv	Opsamling af mindmap Oplæg egen professionelle rolle i samarbejdet med borgeren Tværfaglighed og dokumentation Gruppe diskussion ud fra case
Frokost pause	Frokost pause
Oplæg om meningskabelse for borgeren Kommunikation og forudsigelighed Gruppearbejde med mindmap Refleksion over dagens læring Grupperefleksion Mindmapping af dagens læring	Mindmapping af de 2 dages læring Refleksion over transfer til praksis Test og tilbagemelding

3. Temaer

Temaoversigt

- Tema 1 Metoder til samarbejde med borgere med funktionsnedsættelse på det specialiserede socialområde
- Tema 2 Meningsskabelse for borgeren
- Tema 3 Medarbejderens professionelle rolle

Tema 1: Metoder til samarbejde med borgere med funktionsnedsættelse på det specialiserede socialområde

- Emne 1: Pædagogiske tilgange, f.eks. relationspædagogik, neuropædagogik og Low Arousal. Hvilke tilgange oplever medarbejderne i praksis, hvordan anvendes de og hvilke effekter ser medarbejderne?
Ingen metode kan alt, de fleste metoder kan noget. Deltagerne præsenteres for forskellige metoder, der i udgangspunktet alle har en ressourceorienteret og anerkendende tilgang til borgeren. Hvis det på forhånd er kendt, at deltagerne arbejder med specifikke tilgange til borgeren, så kan disse naturligvis inddrages til fordybelse heri.
- Emne 2: Mestring af eget liv
Hvad er det og hvordan kan medarbejderne understøtte borgerne i hverdagen? Hvilken betydning har det at kunne mestre livet på forskellig vis?

Tema 2: Meningsskabelse for borgeren

- Emne 1: Forskellige former for kommunikation med borgeren.
Hvilke former ses i egen praksis, hvilke betydninger har det at kunne blive forstået og deltage i dialog.
- Emne 2: Forudsigelighed, struktur og stillads. Hvad betyder det at kunne forudsige hvad der skal ske, og at kunne ytre ønske om evt. ændringer. Hvordan kan medarbejderne medvirke til at skabe struktur, og inddrage borgeren i det.

Tema 3: Medarbejderens professionelle rolle

- Emne 1: Tværfagligt samarbejde. Fordele i det tværfaglige samarbejde, og hvem samarbejder man med. Hvilket ansvar har medarbejderen i samarbejdet.
- Emne 2: Dokumentation (- typer, pligt, handleplan mm) Hvad betyder det at dokumentere, og hvorfor er det vigtigt? Hvad skal dokumenteres og hvordan kan det gøres? Hvilke eksempler fra praksis? Hvem er ansvarlig for dokumentation i egen praksis og hvilken rolle har den enkelte medarbejder?

4. Opgaver og undervisningsmaterialer

Case del 1

Pia er 21 år gammel og sidder i kørestol. Hun har intet verbalt sprog og har cerebral parese i arme og ben. Desuden vurderes det, at hun har autisme. Hun har været på Skovly i 6 måneder og boede tidligere hjemme hos forældrene. De faste medarbejdere synes at kunne afkode Pia i forhold til behov og ønsker. Der har dog været en del personaleudskiftning de seneste måneder og der planlægges ændringer i Pias kontakter. Pia og forældrene er blevet orienteret om ændringer og især forældrene udtrykker bekymring. Pia begynder at røkke uhæmmet i kørestolen, som er noget hun ikke har gjort længe, råber højt og slår om sig.

Spørgsmål

- Hvilke pædagogiske metoder vil du anvende og hvorfor?
- Hvilken mestring kan du få øje på hos Pia?
- Hvad betyder det for Pia at få skabt mening i den forandring der sker og hvordan kan du støtte?

Tema 1 Metoder til samarbejde med borgere med funktionsnedsættelse på det specialiserede special område.

Kort oplæg om metoder og tilgange og følgende spørgsmål kan bruges som udgangspunkt for diskussion.

- Hvordan og hvorfor vælges de anvendte metoder og tilgange?
- Hvad vil man gerne opnå med metoderne?
- Hvordan tilpasses disse til den enkelte borger?

- Hvordan arbejder man med den enkeltes udvikling? (Er det f.eks. alle mennesker med autisme, som har brug for struktur, visuelle støttesystemer m.m.?)
- Hvordan ser en hverdag ud med de valgte tilgange og metoder?
- Hvordan introduceres nyt personale til tilgang og konkrete metoder?

Kort oplæg om mestring og hvad det betyder at kunne mestre noget.

Diskuter meningsskabelse som begreb.

Definer begrebet mestring, så der er en konsensus og understøt dialogen med spørgsmål:

- Hvilke forudsætninger er med til at skabe oplevelsen af mestring hos borgeren? (F.eks. oplevelsen af sammenhæng)?
- Hvordan arbejder vi med begribelighed for borgeren? Borgeren skal være i stand til at forstå, det personen involveres i og der skal være et element af forudsigelighed.
- Hvilke handlinger skal medarbejderen udføre, for at dette kan lykkes?
- Hvordan arbejder vi med håndterbarhed for borgeren? Oplever borgeren, at der er tilstrækkelige ressourcer til at møde de krav og forventninger som det levede liv bringer, både hos borgeren selv og hos omgivelserne? Hvilke handlinger skal medarbejderen udføre, for at det kan lykkes?
- Hvordan arbejdes der med meningsfuldhed for borgeren? Er borgeren engageret i de aktiviteter/opgaver/krav og forventninger der stilles? Hvilke handlinger skal medarbejderen udføre, for at det kan lykkes?
- Hvilken betydning har oplevelsen af mestring, for borgerens udvikling af f.eks. identitet og selvværd?

Tema 2 Meningsskabelse for borgeren

Case del 2

Pia udviser fortsat en bekymrende adfærd og personalet beslutter sig fremadrettet for at involvere Pia i beslutninger om kontaktmedarbejdere. De spørger Pia, om der er personale hun har særlig kontakt til og sammen beslutter de hvem Pia kan støtte sig til i hverdagen. Pia får tilknyttet en ny medarbejder og introduktionen og behovet for hjælp forløber planmæssigt. Dog må Pia hjælpe den nye medarbejder med hvordan hjælpen skal ydes, så der kommer en god struktur i hverdagen.

Pia opleves efterfølgende at kunne mestre dele af sit liv bedre og kommunikationen med Pia er tilbage i god gænge.

Spørgsmål

- Hvilke hjælpemidler kan anvendes i kommunikationen med Pia og hvordan?
- Hvad betyder det for Pia at have forudsigelighed og støtte i hverdagen?
- Hvordan vil du skabe forudsigelighed for Pia?

I forhold til meningsskabelse kan der gives et kort oplæg om kommunikation, herunder også total kommunikation.

Udgangspunktet kan være ”Kommunikation er udveksling af budskaber, men det er også handling og indflydelse.”

Alle fødes med et kommunikativt beredskab, der udvikles i mødet med omverdenen. De mennesker, vi taler om, vil ofte have oplevet mange begrænsninger i denne kontakt idet funktionsnedsættelserne tidligt har stået i vejen for kommunikation – i hvert fald uden for den helt nære gruppe af omsorgspersoner.

Birgit Kirkebæk, 1996, ”I tunnelen – hvilken vej”, Forlaget LEV, s.1. beskriver forståelsen af kommunikation som et rum for udvikling.

Deltagerne bidrager med de kommunikationsformer, de kender fra deres arbejdsplads.

Der kan stilles spørgsmål til diskussion som:

- Hvad er billedstøttet kommunikation? (Der kan gives eksempler på f.eks. Boardmakers, Piktogrammer, Fotos.)
- Hvad er kommunikation med konkrete?
- Hvilken betydning har udviklingen af kommunikation for borgeren?
- Hvordan skaber medarbejderen mulighedsrum for kommunikation og udvikling?

I forhold til emne 2 kan spørgsmål som disse anvendes til gruppe diskussioner:

- Hvad menes med struktur? Hvem har brug for struktur? Hvordan hjælper strukturen borgeren? (f.eks. i forbindelse med udvikling af hukommelse, sprog, forudsigelighed, tryghed m.m. i sidste ende en mulighed for højere grad af selvstændighed).

Deltagerne kan opfordres til at tænke over situationer, hvor de selv har brug for struktur og forudsigelighed og hvad konsekvenserne kan være, når de ikke oplever dette. (F.eks manglende læring, utryghed, konfliktoptrapning; når det man har indstillet sig på alligevel ikke bliver en realitet osv.)

- Hvad betyder det at stilladsere en borger f.eks. i forhold til en opgave?
- Hvad skal en medarbejder have kendskab til?
- Hvordan kan stilladsering bidrage til at skabe øget selvværd, selvtillid og identitet?

Tema 3 Medarbejderens professionelle rolle

Case del 3

Pia trives med de forandringer der er sket. Dog vil Pias forældre gerne have, at der sker mere i Pia liv. Tidligere kom hun ofte til aktiviteter udenfor hjemmet, f.eks. i form af, at de fulgte herrelandsholdet i håndbold i Danmark. Desværre er Pias far blevet syg og kan ikke længere håndtere kørestol og Pia, så de aftaler at finde en i netværket, der kan og vil tage Pia med til kampe. Farens sygdom giver anledning til at vurdere Pias netværk, og de overvejer muligheden for en besøgsven og frivillige i øvrigt. Pias forældre mener, at det er kommunens og dermed Skovlys ansvar at få det i gang.

- Hvad betyder det at have et godt netværk og hvad er det?
- Hvem har ansvaret for at udvikle netværket, hvis borgeren ikke selv kan?
- Hvad vil du dokumentere fra casen (alle 3 dele)?

Kort oplæg om tværfaglighed og de fordele det medfører.

Det tværfaglige samarbejde består af flere medarbejders fagligheder (uddannelse, kompetencer, erfaringer)

Lad deltagerne beskrive den tværfaglighed, der er repræsenteret på deres arbejdsplads, evt. som mindmapping og diskuter forskelle og ligheder.

Inddrag emnet ansvar og kompetence og fold det evt. ud i forhold til en jobbeskrivelse og diskuter, hvordan der kan opnås øget ansvar og kompetencer i jobfunktionen.

- Hvem kan overgive ansvar til andre og hvad betyder det?

Ud fra deltagernes mindmap med fagligheder kan der tilføjes disses ansvar og kompetenceområder, hvorvidt deltagerne har autorisation og hvad det betyder.

Oplæg om dokumentation, dokumentationstyper og dokumentationspligt.

Spørg om deltagernes erfaring med at dokumentere.

Mindmappen kan inddrages igen ifm. hvem der er ansvarlig for dokumentation på deres arbejdsplads.

Diskuter hvilken rolle de har i forhold til dokumentation, hvis de ikke selv er ansvarlige?

Anvendelse af eksisterende litteratur:

Tema 1: Metoder til samarbejde med borgere med funktionsnedsættelse på det specialiserede socialområde.

Emne 1:

Præsentation af forskellige metoder til anvendelse hos mennesker med autisme:

[metodebank-pedagogiske-tilgange-og-metoder.pdf \(rm.dk\)](#)

Meget udførlig og uddybende hjemmeside med det meste, der kan være relevant for mennesker med autisme og ADHD. Herunder også mennesker med autisme uden verbalt sprog.:

[Overlevelsesguiden](#)

Om metoden KRAP i arbejdet med udviklingshæmmede:

[Om metoden KRAP \(sbst.dk\)](#)

Om Marte Meo metoden:

[\(2\) Demens: Den anden frekvens - Interview med Maria Aarts om Marte Meo og demens - YouTube](#)

[Ang. Jytte \(youtube.com\)](#) Kvinde med Downs syndrom og demens.

[Video: Omsorg & pleje • Marte Meo Uddannelsen | MMU](#)

[Sådan var det og sådan blev det \(youtube.com\)](#)

[DMMC - Dansk Marte Meo Center](#)

Underviser kan hente viden og inspiration her: "Marte Meo metodens teori og praksis", System Academic 2002-2003, 1 udgave, 2 oplag. Kapitel 3 om metodens elementer samt kapitel 4 om mennesker med multiple funktionsnedsættelser uden talesprog og kapitel 5 om mennesker med varige psykiske funktionsnedsættelser med talesprog.

Livshistorie som metode:

[livshistorie.pdf \(sl.dk\)](#)

Sociale historier som metode til udvikling og læring:

[Carol Grey – historien bag Sociale Historier - Autismeforeningen](#)

[Sociale historier - Vidensbanken \(weebly.com\)](#)

[Intro til Socialhistorier for Autisme | Social Story Eksempler & Skabeloner \(storyboardthat.com\).](#)

TEACCH- en tilgang:

[Hvordan kommunikerer vi? - Autismeforeningen](#)

[TEACCH og vores autismpædagogik - Fonden Skovhaven \(skovhaven-fyn.dk\)](#)

Low arousal:

Korte film, hvor Bo Hejlskov fortæller om den tænkning, der ligger bag Low Arousal og redegør for principperne i Low arousal. Underviser hjælper med at ”oversætte” idet en del af eksemplerne handler om skolebørn.

[Find ud af hvem der har problemet \(Low arousal med Bo Hejlskov Elvén 1\) \(youtube.com\)](#)

Desuden kan underviser orientere sig her:

”Problemadfærd ved udviklingsforstyrrelser og intellektuel funktionsnedsættelse” af Bo Elvén Hejlskov, Dansk Psykologisk Forlag 2023 2.udg. Kapitel 5 om Low arousal pædagogik. Mange eksempler. Studiemateriale med spørgsmål, der evt. kan anvendes i forbindelse med case arbejde.

Deltagerne kan arbejde med de forskellige metoder og tilgange i forbindelse med konkrete praksis-eksempler (gerne deltagernes egne) ligesom man sammen kan drøfte anvendelighed, dilemmaer m.m. i hverdagen. Forskellige metoder tager sigte på forskellige områder af et menneskes liv og udvikling.

Og her: [Hejlskov & Vejes pædagogikpod | hejlskovogveje \(podbean.com\)](#) nr. 16 om Low arousal.

Emne 2: Mestring af eget liv, hvad er det og hvordan kan medarbejderne understøtte borgerne i hverdagen. Hvilken betydning har det at kunne mestre livet på forskellig vis?

Underviser kan evt. indlede med et fælles mindmap: Hvad gør du selv, når noget er svært i dit liv? med henblik på mestring og støtte til mestring.

[8.2. Oplevelsen af sammenhæng | Mødet med borgeren og patienten \(gyldendal.dk\)](#)

Overskuelige forklaringer og korte podcasts.

Tema 2: Tema 2: Meningsskabelse for borgeren

Emne 1: Forskellige former for kommunikation med borgeren. Hvilke former ses i egen praksis, hvilke betydninger har det at kunne blive forstået og deltage i dialog.

Totalkommunikation er mere en filosofi/tilgang end en metode. Den vil ofte være fremstillet som en cirkel som det f.eks. ses her: [Microsoft Word - Bilag 1 - Kommunikationscirkel.doc \(socialkvalitetsmodel.dk\)](#).

Om billedstøttet kommunikation generelt:

Baggrundsviden til underviser: [Forord \(tavsgruppen.dk\)](#)

Boardmakers er et program med billeder, som skal købes adgang til

Forskellige symboler ti fri download:

[Symboler til fri Download – TAVSgruppen.](#)

I overlevelseshanden linkes også til forskellige digitale læsninger til planlægning og strukturering af dagen.

[Stilladsering af læreprocesser | SO htx – Studieområdet og studieområdeprojektet \(systime.dk\)](#)

Deltagerne kan med udgangspunkt i en kendt borger beskrive en stilladsering af en ny aktivitet, som borger er motiveret for. Der arbejdes med ”kan næsten” modellen (NUZO).

Det kan f.eks. være en borger, der gerne selv vil tage bussen til dagtilbuddet, men han er ikke trafiksikker- hvad kan man gøre?

[Kan-kan næsten-metoden | SO htx – Studieområdet og studieområdeprojektet \(systime.dk\)](#)

Tema 3

Denne ph.d. giver megen indsigt og forståelse for temaet læs mere her:

Engen, Mie, 2014: Professionel praksis i botilbud for mennesker med udviklingshæmning om den daglige kamp for (en menneskelig) omsorg. Ph.d. Aalborg Universitet.

<https://viden.sl.dk/media/7608/professionel-praksis-i-botilbud-for-mennesker-med-udviklingshaemning.pdf> (side 149 168, Kap. 4 Professionel omsorg)

Det er vigtigt at adskille det private, fra det personlige og professionelle og finde den rigtige balance på jobbet mellem det personlige og det professionelle, se mere her:

<https://gf2-sosuhj.praxis.dk/18950>

På FOA's hjemmeside kan du se et eksempel på ansvar og kompetenceprofil for SOSU assistenter, som har autorisation:

<https://sc2w.foa.dk/~media/afdelinger/soenderjylland/pdf/social%20og%20sundhedsassistent.pdf>

Et eksempel på en instruks på ansvar og kompetencefordeling i en tilfældig kommune:

<https://svanepunktet-bo.dk/wp-content/uploads/2020/02/Instruks-for-kompetencer-ansvar-og-opgavefordeling-af-indsatser-under-Sundhedslovens-SUL-%C2%A7-138-4.-februar-2020.pdf>

På Styrelsen for patientsikkerheds hjemmeside kan der læses mere om dokumentation for sundhedsfaglige medarbejdere:

<https://stps.dk/sundhedsfaglig/ansvar-og-retningslinjer/sundhedsfaglig-vejledning/journalfoering>

Læs mere om dokumentation under serviceloven:

<https://danskelove.dk/serviceloven/131>

5. Litteraturliste mv.

Eksempler på litteratur, artikler, YouTube video mm er beskrevet under det enkelte tema.